YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
24 päivänä marraskuuta 1977 *

Asiassa 65/77,

jonka Cour d'appel de Douai on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistavaksi saadakseen ennakkoratkaisun Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden sekä Euroopan talousyhteisön välillä Lomässa 28.2.1975 allekirjoitetun AKT–ETY-yleissopimuksen 62 artiklan tulkinnasta tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, jossa

Jean Razanatsimba, licencié en droit, asianajajan avustaja, kotipaikka Lille,

on esittänyt pyynnön, että hänet hyväksyttäisiin koeajalle Lillen asianajajayhteisöön,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat M. Sørensen ja G. Bosco sekä tuomarit A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore ja A. O'Keeffe,

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

1 Cour d'appel de Douai on esittänyt 18.5.1977 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.5.1977, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi kysymystä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden sekä Euroopan talousyhteisön välillä Loméssa 28.2.1975 allekirjoitetun ja 30.1.1976 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 199/76 (EYVL N:o L 25, s. 1) liitteenä julkaistun AKT-ETY-yleissopimuksen, jäljempänä 'Lomén yleissopimus', 62 artiklan tulkinnasta suhteessa asianajajien sijoittautumisoikeuteen Ranskan tasavallan alueelle.

2 Asiakirjoista käy ilmi, että pääasiassa hakijana oleva Madagaskarin kansalainen, jolla on *licence en droit* -tutkinto ja Ranskan lainsäädännön mukaisesti saatu *certificat d'aptitude à la profession d'avocat* -todistus (todistus, joka osoittaa soveltuvuuden asianajajan ammatin harjoittamiseen), on esittänyt pyynnön, että hänet hyväksyttäisiin koeajalle Lillen asianajajayhteisöön.

3 Todettuaan, että hakijalla on ammatillinen pätevyys, jonka perusteella hän voi esittää edellä mainitun pyynnön, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tavanomaista tutkimusta ja valvontaa, Conseil de l'ordre (asianajajayhteisön neuvosto) on lykännyt päätöksentekoa siltä osin kuin kyse on lainkäyttö- ja muiden lakimiesammattien uudistamisesta 31.12.1971 annetun lain N:o 71-1130 (Journal officiel de la République française, 5.1.1972, s. 131) 11 pykälässä esitetyn kansalaisuusvaatimuksen soveltamisesta. Kyseinen vaatimus on esitetty seuraavasti: "Henkilön on oltava Ranskan kansalainen, jollei kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu".

4 Koska hakija on tältä osin vedonnut Lomén yleissopimuksen 62 artiklaan, Conseil de l'ordre on 14.12.1976 tekemällään päätöksellä esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan perusteella kaksi kysymystä, jotka ovat sisällöltään samat kuin Cour d'appel de Douain esittämät kysymykset (asia 3/77, EYVL 1977, N:o C 40, s. 8).

5 Virallisen syyttäjän vaatimuksesta Cour d'appel on edellä mainitulla päätöksellä kumonnut Conseil de l'ordren päätöksen sillä perusteella, että ratkaistessaan koeajaksi hyväksymistä viimeksi mainittu toimii hallintoviranomaisena eikä tuomioistuimena, minkä vuoksi sillä ei ole ollut toimivaltaa esittää kysymystä yhteisöjen tuomioistuimelle perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla.

6 Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin on määrännyt 15.6.1977 antamallaan määräyksellä (EYVL N:o C 185, s. 1) asian 3/77 poistettavaksi rekisteristä.

7 Edellä mainitusta päätöksestä johtuu lisäksi, että Conseil de l'ordren päätöksen kumoamisen vuoksi asia hakijan hyväksymisestä koeajaksi on siirretty kokonaisuudessaan Cour d'appelin ratkaistavaksi.

8 Kansallinen tuomioistuin on katsonut, että käsiteltävänä olevan asian ratkaiseminen edellyttää Lomén yleissopimuksen 62 artiklan tulkintaa, ja esittänyt seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Annetaanko 28.2.1975 tehdyn Lomén yleissopimuksen 62 artiklassa AKT-valtion kansalaiselle, erityisesti Madagaskarin kansalaiselle, oikeus sijoittautua jäsenvaltion alueelle, erityisesti Ranskan alueelle ilman, että kansalaisuutta koskeva vaatimus on täytetty?

2) Voiko jäsenvaltio edellä mainitussa 62 artiklassa esitetyn varauksen perusteella vaatia tietyn toiminnan, tässä tapauksessa asianajajan ammatin, harjoittamiseksi kyseisen valtion tai toisen jäsenvaltion kansalaisuutta?"

Ensimmäinen kysymys

9 Lomén yleissopimuksen 62 artiklan mukaan "sijoittautumiseen ja palveluihin sovellettavan järjestelyn osalta AKT-valtiot ja jäsenvaltiot kohtelevat sekä jäsenvaltioiden että AKT-valtioiden kansalaisia ja yhtiöitä ketään syrjimättä. Jos määrätyn toiminnan osalta AKT-valtio tai jäsenvaltio ei kuitenkaan kykene takaamaan tällaista kohtelua, jäsenvaltioiden tai AKT-valtioiden ei tapauksen mukaan tarvitse kohdella tällä tavoin kyseisen valtion kansalaisia ja yhtiöitä kyseisen toiminnan osalta".

10 Pääasian hakija on kirjallisessa vastineessaan samaistanut Lomén yleissopimuksen 62 artiklan oikeusvaikutuksen ETY:n perustamissopimuksen sijoittautumista koskevien määräysten oikeusvaikutuksiin ja vedonnut edukseen yhteisöjen tuomioistuimen 21.7.1974 asiassa Reyners vastaan Belgian valtio (asia 2/74, Kok. 1974, s. 631) antaman tuomion perustana oleviin toteamuksiin.

11 Edellä esitettyä tulkintaa ei voida hyväksyä 62 artiklan sanamuodon perusteella.

12 Viitattaessa kahteen valtioryhmään, joita Lomén yleissopimus sitoo eli AKT-valtioihin ja ETY:n jäsenvaltioihin, kyseisessä artiklassa määrätään, että toiseen ryhmään kuuluva valtio kohtelee syrjimättä toiseen ryhmään kuuluvan valtion kansalaisia.

13 Sitä vastoin sanamuodon tarkoituksena ei ole varmistaa yhdenvertaista kohtelua AKT-valtion kansalaisten ja ETY:n jäsenvaltioiden kansalaisten välillä.

14 Kyseisessä määräyksessä ei velvoiteta AKT-valtioita eikä ETY:n jäsenvaltioita varmistamaan toiseen ryhmään kuuluvan valtion kansalaisille samanlaista kohtelua kuin omille kansalaisille.

15 Edellä esitetyssä päätelmässä jätetään kuitenkin avoimeksi kysymys, olisiko AKT-valtion kansalaisilla oikeus vedota Lomén yleissopimuksen 62 artiklassa esitetyn syrjintäkiellon perusteella sijoittautumista koskeviin erityisetuihin, joita jäsenvaltio myöntää muille AKT-valtioille.

16 Ranskan hallituksen yhteisöjen tuomioistuimen pyynnöstä toimittamista tiedoista käy ilmi itse asiassa, että Ranskan tasavalta on tehnyt joidenkin AKT-valtioiden kanssa sijoittautumista tai oikeudenkäyttöä koskevia yleissopimuksia, jotka perustuvat kansallisen kohtelun vastavuoroiseen soveltamiseen.

17 Lisäksi on tarkennettu, että Ranskan tasavallan ja Madagaskarin tasavallan välillä on aikaisemmin ollut kansallisen kohtelun periaatteeseen asianajajien sijoittautumisessa perustuva oikeudenkäyttöön liittyvä yleissopimus. Viimeksi mainitun valtion aloitteesta kyseiset määräykset on kuitenkin korvattu myöhemmin yleissopimuksella, joka asianajajien osalta rajoittuu palvelujen vapaaseen tarjoamiseen määrätyissä tapauksissa.

18 Koska Ranskan tasavallan ja tiettyjen AKT-valtioiden suhteissa on erityisjärjestelyjä, on selvitettävä, varmistetaanko Lomén yleissopimuksen 62 artiklassa esitetyssä syrjintäkieltoa koskevassa lausekkeessa mahdollisesti Madagaskarin kansalaiselle Ranskassa sama kohtelu kuin edellä esitetyllä tavalla suositummassa asemassa oleville muiden AKT-valtioiden kansalaisille.

19 Vastaukseksi esitettyyn kysymykseen riittää, kun todetaan, että 62 artiklassa esitettyä syrjintäkieltoa ei rikota sillä, että jäsenvaltio mahdollisesti varaa AKT-valtion kansalaisille suotuisamman kohtelun, jos kyseinen kohtelu johtuu vastavuoroisia oikeuksia ja etuja sisältävästä kansainvälisestä sopimuksesta.

20 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että Lomén yleissopimuksen 62 artiklassa ei anneta AKT-valtion kansalaiselle oikeutta sijoittautua jäsenvaltion alueelle harjoittamaan kyseisen valtion lainsäädännössä omille kansalaisille varattuja ammatteja ilman, että kansalaisuutta koskeva vaatimus on täytetty.

Toinen kysymys

21 Vastaus toiseen kysymykseen, jossa pyydetään tarkennusta Lomén yleissopimuksen 62 artiklan toisessa virkkeessä esitetyn lausekkeen ulottuvuudesta, on tarpeen ainoastaan jos saman artiklan ensimmäiseen virkkeeseen annetun tulkinnan oikeusvaikutuksena olisi ollut varmistaa AKT-valtioiden kansalaisille kansallinen kohtelu kyseisen ammatin osalta.

22 Koska asia ei ole näin, ei toiseen kysymykseen ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

23 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan tasavallan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

24 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Cour d'appel de Douain 18.5.1977 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Loméssa 28.2.1975 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden välillä allekirjoitetun AKT–ETY-yleissopimuksen 62 artiklassa ei anneta AKT-valtion kansalaiselle oikeutta sijoittautua jäsenvaltion alueelle harjoittamaan kyseisen valtion lainsäädännössä omille kansalaisille varattuja ammatteja ilman, että kansalaisuutta koskeva vaatimus on täytetty.

Kutscher Sørensen Bosco

Donner Mertens de Wilmars Pescatore O'Keeffe

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä marraskuuta 1977.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti